

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2386

Vragen van de leden **Kwint** (SP) en **Westerveld** (GroenLinks) aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *het bericht dat nog steeds niet alle middelbare scholen duidelijk maken dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is* (ingezonden 16 maart 2022).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Primair en Voortgezet Onderwijs) (ontvangen 11 april 2022).

Vraag 1

Wat vindt u ervan dat er nog steeds middelbare scholen zijn die niet duidelijk maken aan ouders dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is en kinderen niet langer uitgesloten mogen worden van niet-verplichte activiteiten als ouders niet betalen en zich daarmee niet aan de wet houden?¹

Antwoord 1

Hoe vervelend is het als je hele klas op schoolreis gaat, maar jij niet mee kan omdat je ouders om wat voor reden dan ook de ouderbijdrage niet hebben betaald? Om te zien dat je vrienden op buitenlandreis gaan en jij het met vervangende opdrachten op school moet doen? Ik ben blij dat er een wet is die het verbiedt om kinderen uit te sluiten als ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet hebben betaald. School zou juist een plek moeten zijn waar je je vrij en veilig voelt, of je ouders nu betaald hebben of niet. Ik vind het dan ook erg onwenselijk en onjuist als scholen niet duidelijk maken aan ouders dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is en dat kinderen niet langer uitgesloten mogen worden van extra activiteiten als ouders niet betalen. De wet verplicht scholen dit expliciet te vermelden in hun schoolgids.

Vraag 2

Vindt u het ook onacceptabel dat van de 120 onderzochte middelbare scholen meer dan de helft niet meldt dat kinderen niet worden uitgesloten als de ouderbijdrage niet wordt betaald en 16 scholen spreken over een kwijtscheldingsregeling? Welke verklaring heeft u hiervoor?

¹ NRC, d.d. 2 maart 2022, «Of de ouders nu hebben betaald of niet, iedere leerling mag mee op schoolreisje», Of de ouders nu hebben betaald of niet, iedere leerling mag mee op schoolreisje – NRC.

Antwoord 2

Ja, ik vind het onacceptabel als scholen niet expliciet melden dat het betalen van een vrijwillige bijdrage geen voorwaarde is voor deelname aan activiteiten die algemeen toegankelijk behoren te zijn. Mogelijk heeft dit van doen met de recente invoering van de wet. Dat ontslaat scholen niet van hun verantwoordelijkheid om de wet op te volgen.

Vraag 3

Op welke momenten zijn scholen geïnformeerd over de wetswijziging vrijwillige ouderbijdrage? Waarom heeft dit volgens u blijkbaar niet het gewenste effect gehad?

Antwoord 3

Op 20 november 2020 is de berichtgeving gepubliceerd over de inwerkingtreding van de wetswijziging vrijwillige ouderbijdrage per 1 augustus 2021.² Ter voorbereiding van de inwerkingtreding zijn scholen in het voorjaar van 2021 met een voorlichtingscampagne geïnformeerd. De wetswijziging is aangekondigd in nieuwsbrieven van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Onderwijs voor het primair- en voortgezet onderwijs en er is een informatieve brochure opgesteld. Ook de PO-Raad, de VO-raad en de Algemene Vereniging Schoolleiders hebben de brochure gedeeld en over de nieuwe wet gecommuniceerd. In augustus en september 2021 is opnieuw aandacht besteed aan de nieuwe wet. Deze informatie is te vinden op de rijksoverheid site.³ Deze informatie zal in april worden geactualiseerd en aangevuld in verband met een extra communicatiecampagne (zie ook het antwoord onder vraag 9). Zoals ook vermeld in het antwoord op vraag 2, zijn er mogelijk scholen die hun beleid en communicatie nog aan het aanpassen zijn op de verscherpte wet vrijwillige ouderbijdrage die dit schooljaar is ingegaan. Ik verwacht van scholen dat zij hun verantwoordelijkheid nemen om de wet op te volgen en dat ze ouders informeren conform de wet.

Binnenkort verstuur ik een brief aan scholen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs waarin ik een persoonlijke oproep doe om ouders goed te informeren over de wet vrijwillige ouderbijdrage. Deze brief is onderdeel van een aanvullende communicatiecampagne. De campagne voer ik dit voorjaar samen met onderwijspartijen uit. In de campagne reik ik scholen dit keer ook concrete communicatiemiddelen aan die zij kunnen gebruiken in hun communicatie naar ouders, zoals een korte video en een visueel overzicht van de wetswijziging. Zie ook het antwoord op vraag 9.

Vraag 4

Hoeveel signalen zijn er sinds de wetswijziging van 1 augustus jl. binnengekomen bij de Inspectie van het Onderwijs over het onjuist informeren van ouders over de wetswijziging vrijwillige ouderbijdrage door scholen en wat is er gedaan met deze signalen?

Antwoord 4

Er zijn bij de Inspectie van het Onderwijs (hierna: Inspectie) sinds 1 augustus 2021 over het primair onderwijs 46 signalen binnengekomen en over het voortgezet onderwijs 42 met als onderwerp de ouderbijdrage. In veel gevallen gaat het om signalen waarbij ouders aangeven dat de school van hun kind(eren) hun vraagt een bijdrage te voldoen, terwijl ze het idee hebben dat dit wettelijk niet is toegestaan. De Inspectie heeft in deze gevallen onderzocht of de school zich bij het vragen van de ouderbijdrage aan de wet houdt. Bij veel van de signalen blijkt er sprake te zijn van tekortkomingen in de communicatie over het vrijwillige karakter van de bijdrage; de communicatie is dan onjuist, onvolledig of onduidelijk. Houdt een school zich niet aan de wet, dan krijgt de school een herstelopdracht met daarbij een termijn waarbinnen het herstel gerealiseerd moet zijn. Voldoet een school vervolgens nog steeds niet aan de wet, dan kan de Inspectie een financiële sanctie opleggen.

² Stb. 2020–488, 20 november 2020.

³ Vrijwillige ouderbijdrage en sponsoring in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs | Financiering onderwijs | Rijksoverheid.nl.

Vraag 5

Bent u ervan op de hoogte dat er nog steeds scholen zijn die het betalen van de vrijwillige ouderbijdrage koppelen aan het bestellen van boeken en ouders niet verder kunnen in het online bestelproces als ze de ouderbijdrage niet betalen? Hoe verhoudt zich dit tot de beantwoording van eerdere schriftelijke vragen waarin uw voorganger aangaf dat dit niet mag? Waarom gebeurt het dan nog steeds?⁴

Antwoord 5

Nee, daarover heb ik geen concrete signalen ontvangen. Ik ben het met mijn voorganger eens dat dit niet mag. Het koppelen van de bestelling van boeken aan de betaling van de vrijwillige ouderbijdrage mocht voorafgaand aan de recente wetswijziging ook al niet.

Dit voorbeeld toont dat nog niet alle scholen volgens de wet handelen. Ik heb geen feitelijke onderbouwing van de overwegingen of redenen. Ik weet ook niet of dat nodig is. Evident is dat het niet acceptabel is. De Inspectie heeft in haar toezicht dit jaar extra aandacht voor de vrijwillige ouderbijdrage. Het is de bedoeling dat dit soort praktijken niet meer plaatsvinden.

Vraag 6

Wat vindt u ervan dat scholen het expres ingewikkeld maken voor ouders om vrijblijvend de vrijwillige ouderbijdrage te betalen, zoals de vrijwillige ouderbijdrage tussen de «verplichte kosten» te zetten?⁵

Antwoord 6

Het is lastig om objectief vast te stellen of scholen «het expres ingewikkeld maken», maar het is uiteraard ongewenst en onjuist als een vrijwillige bijdrage als verplichte bijdrage wordt gepresenteerd.

Vraag 7

Waar komt volgens u de angst van scholen vandaan dat ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet langer meer zouden willen betalen, terwijl uit onderzoek van Ouders & Onderwijs blijkt dat er nog altijd een hoge betalingsbereidheid is onder ouders? Waar baseren scholen dit op? En hoe heeft het ministerie getracht te voorkomen dat scholen op voorhand al het vertrouwen hierin verloren?

Antwoord 7

Voorheen mochten scholen een kosteloos alternatief aanbieden aan leerlingen van wie de ouders de vrijwillige ouderbijdrage die bestemd was voor extra activiteiten niet betaalden. Vanaf dit schooljaar moeten alle leerlingen kunnen deelnemen aan extra activiteiten die de school organiseert, ook kinderen van ouders die de daarvoor bestemde bijdrage niet betalen. Het is mogelijk dat scholen vrezen dat hierdoor meer ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet meer zullen betalen waardoor de extra activiteiten niet meer plaats kunnen vinden.

In de voorlichtingscampagne van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zoals ook vermeld in het antwoord onder vraag 3, is meegegeven dat de ervaring leert dat de meeste ouders de vrijwillige ouderbijdrage betalen, ook als heel helder is dat deze vrijwillig is en dat leerlingen niet worden uitgesloten van activiteiten als hun ouders de bijdrage niet kunnen of willen betalen.

Vraag 8

Waarom wordt er niet extra gecontroleerd op het naleven van de wet omtrent de vrijwillige ouderbijdrage door de Inspectie van het Onderwijs buiten het reguliere toezicht, aangezien zij ook signalen binnenkrijgt dat de communicatie van scholen niet in orde is? Bent u bereid dit alsnog extra te controleren en scholen hier direct op aan te spreken indien zij de wet niet naleven? Zo nee, waarom niet?

⁴ Aanhangsel van de Handelingen II, vergaderjaar 2018–2019, nr. 172

⁵ BN DeStem, d.d. 20 februari 2022, «Kink in kabel nieuwe wet vrijwillige ouderbijdrage: «Scholen maken het expres ingewikkeld»», Kink in kabel nieuwe wet vrijwillige ouderbijdrage: «Scholen maken het expres ingewikkeld» | Deze verhalen mag je niet missen | bndestem.nl.

Antwoord 8

De nieuwe wettelijke kaders ten aanzien van de vrijwillige ouderbijdrage gelden sinds 1 augustus 2021. De Inspectie beoordeelt sindsdien of besturen en scholen aan de nieuwe wettelijke kaders voldoen. De Inspectie bekijkt bij ieder instellingsonderzoek in het voortgezet onderwijs of de informatie in de schoolgids voldoet aan de wet. De Inspectie doet in het voortgezet onderwijs daarnaast dit jaar extra thematisch onderzoek naar de oorzaken van niet-naleven van de wettelijke bepalingen. Als de Inspectie signalen van ouders of andere betrokkenen binnenkrijgt over de ouderbijdrage, bekijkt zij altijd of voldaan wordt aan de wettelijke eisen. Dit geldt zowel voor het primair als het voortgezet onderwijs.

Vraag 9

Hoe gaat u ervoor zorgen dat scholen ouders juist informeren over de vrijwillige ouderbijdrage in al hun communicatie aangaande de vrijwillige ouderbijdrage? Bent u bereid scholen nogmaals te wijzen op de wetswijziging en het feit dat ze de wet overtreden als ze ouders niet correct informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Ja, daartoe ben ik bereid. Ik vind het onwenselijk als een deel van de ouders zich nog steeds verplicht voelt de vrijwillige ouderbijdrage te betalen. Scholen moeten ouders correct en volledig over de vrijwillige ouderbijdrage informeren. Daarom voer ik dit voorjaar opnieuw een communicatiecampagne. Dit doe ik in samenwerking met de PO-Raad, de VO-raad, Ouders&Onderwijs, de Algemene Vereniging Schoolleiders en het Landelijk Actie Komitee Scholieren. Onder meer door scholen een brief te sturen, goede voorbeelden te delen en communicatiemiddelen aan te bieden die scholen kunnen gebruiken bij de voorlichting voor ouders. De komende maanden zal ik extra aandacht besteden aan dit onderwerp. De Inspectie zal een herstelopdracht geven, als zij constateert dat een school niet juist communiceert over de gewijzigde wet vrijwillige ouderbijdrage.

Vraag 10

Kunt u deze vragen los van elkaar beantwoorden?

Antwoord 10

Ja, zie hierboven.